

Dějepis práce od 14. 4. do 17. 4.

Moji milí sedmáci,

dostáváme se ke kultuře novověku. Určitě jste si všimli, že novověk je v mnoha ohledech jiný než středověk. Nyní se podíváme na novověkou kulturu. Renesance přinesla do života a myšlení nové a často převratné změny, z kterých čerpáme do dnešních dnů. Příkládám nejen zápis, ale také úkoly, které Vám pomohou toto učivo více pochopit.

Příští týden si doděláme renesanci, abychom další týden mohli vše pořádně zopakovat a pomalými krůčky bychom se přiblížili k třicetileté válce, toto téma jsme trochu nakousli již v zápise o Rudolfovi II. a jeho bratrovi Matyášovi ☺

Doufám, že jste si užili Velikonoc a krásného počasí.

Zdraví Vás Lucie Jelínková.

PS: S renesancí se pojí animovaný seriál Želvy Ninja. Ptáte se proč? Jména čtyř želváků zní takto: Leonardo, Michelangelo, Raphael a Donatello. Všechna čtyři jména odkazují na renesanční umělce ☺ To byla taková malá vsuvka na rozveselení ☺ Klidně se na jeden díl podívejte ☺

Obrázek: www.wikipedia.com

Renesance a humanismus

- Název je odvozen od slova *rinascenza* – *znovuzrození*.
- Ve 14. století se italští učenci začali zajímat o antickou kulturu – znovuzrození antické kultury.
- Do středu pozornosti se dostává **ČLOVĚK** – **ve středověku to byl bůh, v tom je největší rozdíl!!**
- Klade se důraz na lidský **ROZUM**.
- Začali se více zajímat o svět kolem sebe, přírodu a rozvoj vědy.
- **Humanismus**: je myšlenkový směr, kdy je hlavní pozornost věnována člověku.
- **Renesance**: umělecký směr, který se snaží napodobit antickou kulturu → znovuzrození antiky.
- V českých zemích renesance začala až po příchodu Habsburků (1. pol. 16. stol.)

Architektura

Znaky:

- Ploché stropy.
- Budovy zdobeny sloupy a římsami.
- **Arkády**: sloupy spojené oblouky nesoucí podlahu nebo vyšší patro.
- **Sgrafito**: na budovu se nejdříve nahodila tmavá omítka, po uschnutí se nahodila světlá omítka a poté se do ní kreslily ornamenty. (**Nakreslete si sgrafito ze str. 141**)
- Začaly se stavět zámky, paláce → pohodlné bydlení.
- **Renesanční stavby u nás**: Litomyšl, Telč, letohrádek Hvězda, zámek Velké Losiny...
- **Renesanční stavby v Evropě**: Dóm sv. Petra, Řím ...

Prosím, všechny znaky renesanční architektury si vyhledejte na internetu, pokud můžete ☺ Abyste věděli, že chápete rozdíly mezi středověkou (gotickou) a renesanční architekturou, najděte si gotickou památku a porovnejte ji s renesanční. Podařilo se Vám poznat všechny rozdíly, nebo většinu? Výborně, můžete pokračovat dále, pokud ne, nevadí, později to určitě půjde ☺ Také se nezapomeňte podívat na renesanční památky u nás! ☺ Možná jste na některých byli ☺

Výtvarné umění

- Malíři začali používat perspektivu.
- **Perspektiva**: vzdálenější předměty se jeví menší.

- Malují se krajiny, antická mytologie, portréty.
- Umělci studovali anatomii lidského těla, aby pak mohli zobrazit člověka po vzoru antiky nahého a častokrát v pohybu.
- **Umělci: Leonarde da Vinci, Michelangelo – vypiš si jejich nejdůležitější umělecká díla.**

Prosím, najděte si renesanční malíře, sochaře a podívejte se na jejich tvorbu, opět ji můžete srovnat s tou gotickou, abyste poznali ty nejdůležitější rozdíly v myšlení umělců, protože byly veliké ☺ ! Hlavně se podívejte na osobu Leonarda da Vinci, protože jeho obraz Dáma s hranostajem je blízko České republiky, v polském Krakově.

Více informací naleznete v učebnici na stranách 141-142.

KULTURA NA POČÁTKU NOVOVĚKU

- Popiš, co je typické pro gotiku.
- Jmenuj světské stavby, které se v období gotiky stavěly. Jakou měly funkci?
- K čemu sloužil středověký hrad?

Obr. 1 – Florencie v Itálii

Florencie byla městským státem, v němž se zrodila renesance. Na obrázku se nachází dóm (kostel) Santa Maria del Fiore s renesanční kupolí od architekta Filippa Brunelleschiho [bruneleskiho].

• Popiš rozdíly mezi středověkou katedrálou a tímto renesančním kostelem. V čem vidíš hlavní rozdíly?

Obr. 2 – Arkády v několika řadách na zámku Wawel v polském Krakově

Obr. 3 – Zámek v Litomyšli se sgrafitovou výzdobou

Obr. 4 – Sgrafita (psaníčka)

Fasády renesančních staveb byly zdobeny sgrafity. Škrábáním ve světlé omítce, pod níž je vrstva jiné barvy, vznikala typická psaníčka, ale i jiné ozdobné prvky.

Renesance

Nový **umělecký směr – renesance** – vznikl již na konci 13. století v **oblasti dnešní Itálie**, zatímco v ostatních částech Evropy stále ještě vládla předchozí umělecký sloh – gotika. Itálie byla rozdělena na městské státy – v jednom z nich, **ve Florencii**, došlo ke zrodu renesance. (→ Obr. 1) Renesance se v Evropě rozvíjela především ve **14.–16. století**, do **českých zemí** se ovšem dostala teprve v **16. století**. Pojem renesance značí **znovuzrození antiky**. Snaží se **obnovit zašlou slávu a kulturu starověké římské říše**. Renesanční **umělci se inspirovali antickými díly**. Hlavním rozdílem mezi gotikou a renesancí je **obrat od Boha k člověku**. Renesance se **soustředí na pozemský svět a spěje k pohodlnému lidskému životu**. Také zkoumá přírodu a rozvíjí vědu. Vedle uměleckého slohu renesance se vyvíjí i směr myšlenkový – **humanismus**, který se soustřeďuje na lidské vnímání a myšlení, schopnosti a dovednosti člověka.

Architektura

Renesanční stavby měly sloužit hlavně lidskému pohodlí. Byly často nižší a širší než středověké gotické stavby. **Stropy bývaly větší – ploché**, využíval se však i tvar kupole. Podle antických vzorů byly dalšími renesančními prvky **římsy a sloupy**, kterými byly zdobeny domy. Na několikapatrových domech vznikaly **arkády** (→ Obr. 2), tedy sloupy mezi dvěma patry. Novým typem šlechtického sídla, který se objevuje v renesanci, je zámek. Zámky nahradily středověké hrady, které přestaly postupně plnit svou základní funkci, kterou byla hlavně obrana před nepřáteli. Zámek měl sloužit jako pohodlné sídlo a poskytovat majiteli a jeho hostům prostor k zábavným kratochvílím. (→ Obr. 3) Kromě vzniku nových zámků docházelo také **k přestavbám hradů na zámky**. Typickým zdobným prvkem renesančních staveb jsou **sgrafita** (která mají často tvar **psaníčka** → Obr. 4). V interiéru se stala novinkou **kachlová kamna**. Častým doplněním staveb bývaly **upravené zahrady**. (→ Obr. 5)

Obr. 5 – Zahrada na zámku Villandry

V období renesance vznikají u zámků první zahrady tvořené záhony, živými ploty, alejemi a doplněné kašnami a sochařskou výzdobou. V renesanci se také začalo s uměleckým stříháním a tvarováním stromů a keřů.

KULT
Mezi
šími
král
na B
neb
dor
Tře

KULTURA NA POČÁTKU NOVOVĚKU

Mezi další typy staveb řadíme např. letohrádky nebo vily. Nejznámějšími příklady takovýchto staveb v českém prostředí jsou **letohrádek královny Anny** na Hradčanech (→ Obr. 8) nebo **letohrádek Hvězda** na Bílé hoře v Praze. Ve městech také rostlo množství **domů z kamene nebo cihel**, které si nechávali vystavět majetnější měšťané – takové domy jsou dochovány například v Telči (→ Obr. 7), Slavonicích nebo Třeboni.

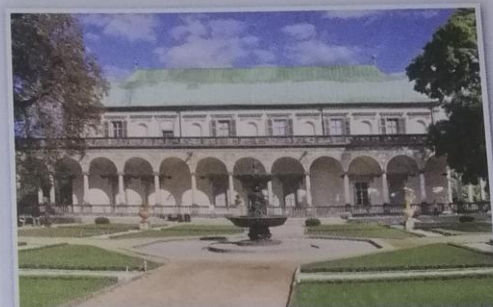
Obr. 7 – Renesanční domy v Telči

Renesanční domy s malebnými fasádami a arkádami na náměstí v Telči jsou zařazeny na seznam Světového dědictví UNESCO.

Obr. 6 – Vladislavský sál

Příkladem přechodu mezi dvěma slohy (gotikou a renesancí) je interiér Vladislavského sálu na Pražském hradě. Tato pozdně gotická místnost, vyznačující se krouženou klenbou, má již obdélníková renesanční okna.

Obr. 8 – Letohrádek královny Anny (Belvédér)

Letohrádek královny Anny nechal postavit Ferdinand I. Habsburský pro svou manželku Annu Jagellonskou, kterou prý velmi miloval. Důkazem toho je 15 společných potomků a také fakt, že po Annině smrti se již Ferdinand nikdy znovu neoženil.

Obr. 9

– Mramorová socha Davida od Michelangela je k vidění ve Florencii. Zdůrazňuje tvary lidského těla, postoj a výraz ve tváři.

- Znáš biblický příběh o Davidovi, kterého socha znázorňuje? Zjisti, proti komu David bojoval.

Obr. 10 – Leonardo da Vinci: Poslední večeře

Nástěnná malba rozměrů 440 x 880 cm se nachází v italském městě Miláno.

